

**Program wolontariacki „Przyjść z pomocą”
w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Piekarach Śląskich**

I. Podstawa prawna programu:

1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1940 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 620 z późn. zm.).

II. Założenie programu:

1. Wolontariat to forma pomocy niematerialnej, dobrowolnej i świadomej na rzecz innych, która wykracza poza więzi rodzinne, koleżeńskie i przyjacielskie.
2. Organizacja wolontariatu opiera się na pozyskiwaniu wolontariuszy, zbieraniu informacji o osobach potrzebujących wsparcia oraz świadczeniu pomocy przez wolontariuszy.

III. Główny cel programu:

Głównym celem programu jest integracja społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie izolacji społecznej – aktywizowanie potencjału i zasobów społeczności lokalnej. Istotnym celem niniejszego programu jest wzmocnienie więzi międzypokoleniowych oraz bezpośrednia pomoc osobom potrzebującym, a także próba zwrócenia uwagi na potrzeby osób, które najbardziej potrzebują pomocy, w tym poprzez promowanie postaw prospołecznych.

IV. Cele szczegółowe programu:

1. Poszerzenie oferty Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Piekarach Śląskich o pomoc niematerialną na rzecz klientów ośrodka (w szczególności dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, osób starszych, samotnych oraz osób z niepełnosprawnością) oraz poprawa jakości życia osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.
2. Kształtowanie postaw prospołecznych, inspirowanie do samopomocy.
3. Uważliwienie mieszkańców środowiska lokalnego na potrzeby społeczne oraz motywowanie do aktywnego uczestnictwa w ich rozwiązywaniu.
4. Promocja wolontariatu.
5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez pomoc dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, mających problemy w nauce, problemy z koncentracją, aklimatyzacją w środowisku rówieśniczym.

6. Towarzystwo dzieciom i młodzieży w rozwoju i pomoc w rozwiązywaniu ich życiowych problemów.
7. Wspieranie rodziców w wychowaniu dzieci.
8. Pomoc młodzieży szkolnej oraz osobom dorosłym, którzy chcą aktywnie zaangażować się w wolontariat.
9. Wsparcie i aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem, wymagających pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych – w tym w szczególności osób starszych, samotnych oraz osób z niepełnosprawnościami z terenu miasta Piekary Śląskie.

V. Adresaci programu:

1. Dzieci i młodzież w wieku szkolnym, korzystający z pomocy MOPR.
2. Osoby starsze, samotne oraz z niepełnosprawnościami, wymagające pomocy.
3. Wolontariusze – uczniowie szkół podstawowych, ponadpodstawowych, studenci szkół i uczelni wyższych, a także inne osoby, które są gotowe do wykonywania świadczeń wolontariackich.
4. Osoby objęte wsparciem w ramach innych projektów i programów, w ramach których przewidziano wsparcie wolontariuszy dla określonych grup odbiorców.

VI. Organizacja wolontariatu:

1. Wolontariuszem może być osoba, która ochotniczo, dobrowolnie i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia, na zasadach określonych w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1940 z późn. zm.).
2. Wolontariuszem może zostać osoba pełnoletnia, gotowa do podjęcia wolontariatu. Ponadto wolontariuszem może być osoba, która nie ukończyła 18 roku życia, pod warunkiem uzyskania pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego.
3. Wolontariusz musi mieć kwalifikacje odpowiednie do rodzaju i zakresu wykonywanych świadczeń o ile takie są wymagane zgodnie z przepisami prawa.
4. Wolontariusz postępuje zgodnie z Regulaminem świadczenia wolontariatu w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Piekarach Śląskich (*załącznik nr 1*) i z kodeksem etycznym wolontariusza (*załącznik nr 2*).
5. Z wolontariuszem podpisywane jest Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich (*załącznik nr 3*), w którym szczegółowo określono zadania i uprawnienia wolontariusza, a także obowiązki korzystającego z usług.
6. Wolontariusz zobowiązany jest do podpisania oświadczenia o zapoznaniu się z obowiązującymi w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Piekarach Śląskich Standardami Ochrony Małoletnich (przyjętymi Zarządzeniem nr 50/2024 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Piekarach Śląskich z dnia 14.08.2024 r.) stanowiącego *załącznik nr 6*.

VII. System rekrutacji wolontariuszy:

1. Metody pozyskiwania wolontariuszy:
 - a) umieszczenie informacji o wolontariacie na stronie internetowej MOPR,

- b) współpraca z szkołami ponadpodstawowymi oraz uczelniami wyższymi,
 - c) współpraca z innymi podmiotami, które organizują pomoc wolontariuszy,
 - d) promocja wolontariatu MOPR w mediach lokalnych,
 - e) promocja bezpośrednia programu przez pracowników korzystającego, jak i zaangażowanych wolontariuszy.
2. Etapy naboru i weryfikacji kandydatów na wolontariuszy:
- a) wypełnienie przez kandydata na wolontariusza kwestionariusza (*załącznik nr 4*),
 - b) przeprowadzenie z kandydatem na wolontariusza przez lidera wolontariatu rozmowy, mającej na celu określenie: umiejętności i zainteresowań, predyspozycji, motywacji, możliwości czasowych oraz zasad podjęcia współpracy,
 - c) osoba świadcząca wolontariat na rzecz dzieci musi wyrazić zgodę (*załącznik nr 7*) na przetwarzanie danych osobowych, w związku z art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 560), w tym na pobranie wydruku z Rejestru przez upoważnionego pracownika MOPR w Piekarach Śląskich,
 - d) zawarcie porozumienia.

VIII. Doskonalenie umiejętności wolontariuszy:

1. Przed rozpoczęciem świadczenia wolontariatu w MOPR każdy wolontariusz odbywa rozmowę z liderem wolontariatu oraz przechodzi instruktarz z zakresu:
- a) zasad bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - b) struktury i działalności MOPR oraz systemu pomocy społecznej w Piekarach Śląskich,
 - c) roli i zadań wolontariatu i wolontariusza,
 - d) kodeksu etycznego wolontariusza.
2. Wolontariusz w trakcie świadczenia wolontariatu ma możliwość korzystania z konsultacji z liderem wolontariatu oraz z pracownikami MOPR, dotyczących rozwiązywania bieżących problemów.

IX. System wspierania i motywowania wolontariuszy:

1. Spotkania integrujące wolontariuszy.
2. Spotkania grupy wsparcia dla wolontariuszy.
3. Okolicznościowe spotkania wolontariuszy, np. Dzień Wolontariusza.
4. Spotkania z wolontariuszami z innych organizacji działających w środowisku lokalnym.
5. Szkolenia indywidualne i grupowe.
6. Indywidualne konsultacje z liderem wolontariatu.
7. Pisemne podziękowania dla szczególnie aktywnych wolontariuszy.
8. Listy pochwalne.
9. Wydawanie zaświadczeń oraz opinii o odbytym wolontariacie.

X. Zasady pracy z wolontariuszami:

1. Pomoc dzieciom i młodzieży:

- a) Pracownicy MOPR typują rodziny, z których dzieci zostaną objęte pomocą wolontariuszy w nauczaniu oraz zagospodarowaniu czasu wolnego.
- b) Kryteria kierowania dziecka do programu:
 - jest uczniem szkoły podstawowej bądź średniej,
 - jest wychowywane w rodzinie objętej pomocą MOPR,
 - występują trudności w nauce lub problemy związane z funkcjonowaniem dziecka w środowisku rodzinnym, rówieśniczym, społecznym.
 - rodzic lub prawny opiekun dziecka wyraża pisemną zgodę na uczestniczenie dziecka w programie i objęcie go pomocą wolontariusza,
- c) Obowiązki wolontariusza:
 - pomoc w nauce,
 - uczenie aktywnego i ciekawego spędzania czasu wolnego,
 - przekazywanie pozytywnych wzorców,
 - informowanie lidera wolontariatu o występujących problemach w relacjach z dzieckiem (w razie ich wystąpienia),
 - informowanie rodziców lub opiekunów prawnych o ewentualnej zmianie terminu spotkania z dzieckiem,
 - udział w spotkaniach grupowych z liderem wolontariatu, na których omawiany będzie przebieg współpracy wolontariuszy z dziećmi, młodzieżą i rodzinami.

2. Pomoc osobom samotnym, starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami:

- a) Pracownicy MOPR typują osoby samotne, starsze oraz z niepełnosprawnościami, które potrzebują pomocy wolontariusza.
- b) Obowiązki wolontariusza:
 - dotrzymywanie towarzystwa, rozmowy wspierające, odwiedziny, spacer, pomoc w załatwianiu drobnych spraw (np. w urzędzie, na poczcie, w bibliotece itp.),
 - wspólne zakupy, towarzyszenie w drodze na wizyty u lekarza,
 - pomoc w drobnych czynnościach domowych, których osoba nie jest w stanie samodzielnie wykonywać ze względu na wiek czy schorzenia, np. przyniesienie zakupów, odkurzanie itp.,
 - informowanie lidera wolontariatu o występujących problemach w relacjach z osobą samotną, starszą lub z niepełnosprawnościami w razie ich wystąpienia,
 - informowanie osób objętych wsparciem lub rodziców/opiekunów osób zależnych, objętych wsparciem o ewentualnej zmianie terminu spotkania,
 - udział w spotkaniach grupowych z liderem wolontariatu, na których omawiany będzie przebieg współpracy wolontariuszy z osobami samotnymi, starszymi oraz z niepełnosprawnościami.

3. Zgłaszanie osób do usługi wolontariatu:

Lider wolontariatu otrzymuje zgłoszenia osób do objęcia pomocą przez wolontariusza od pracowników MOPR.

4. Spotkanie lidera wolontariatu z wolontariuszami.

Podczas spotkania z liderem wolontariatu:

- wolontariusz informowany jest o aktualnej sytuacji i potrzebach dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami, samotnych i starszych, ich problemach, zainteresowaniach, sytuacji rodzinnej w zakresie niezbędnym do wykonywania świadczeń, nawiązania kontaktu z osobami potrzebującymi wsparcia oraz możliwościach podejmowania odpowiednich działań przez wolontariuszy,
- wolontariusz w uzgodnieniu z liderem wolontariatu zostaje przydzielony do konkretnej osoby potrzebującej pomocy, wraz ze wskazaniem miejsca, w którym będzie mógł wykonywać wolontariat.

5. Pierwsze spotkanie wolontariusza z osobą korzystającą ze wsparcia:

Pierwsze wejście wolontariusza do miejsca zamieszkania wybranej osoby odbywa się razem z pracownikiem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie lub liderem wolontariatu, następnie wolontariusz umawia się indywidualnie na spotkania z tą osobą.

6. Uprawnienia wolontariusza:

- konsultacje z pracownikiem socjalnym właściwej komórki organizacyjnej MOPR bądź liderem wolontariatu i zgłaszanie bieżących problemów, potrzeb w realizacji programu,
- korzystanie z materiałów szkoleniowych,
- uzyskanie zaświadczenia lub opinii o przebiegu wolontariatu,
- ubieganie się o zwrot kosztów przejazdu, do miejsca świadczenia wolontariatu i z powrotem – pod warunkiem, że wydatek ten został uwzględniony w budżecie MOPR na dany rok.

XI. Monitorowanie i dokumentowanie wolontariatu.

1. Wolontariusz po spotkaniach z osobą, której pomaga wypełnia Kartę wolontariusza (*załącznik nr 5*) dotycząca przebiegu realizowanych zadań. Przekazuje ją liderowi wolontariatu do 5 – go dnia każdego miesiąca za poprzedni miesiąc osobiście lub elektronicznie. Dopuszcza się możliwość oddawania karty na comiesięcznym spotkaniu z liderem.
2. Lider wolontariatu systematycznie monitoruje działania wolontariusza poprzez:
 - a) analizowanie kart z przebiegu spotkań wolontariusza z osobą korzystającą z pomocy,
 - b) rozmowy indywidualne z wolontariuszem,
 - c) spotkania grupowe z wolontariuszami,
 - d) rozmowy z pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, którzy regularnie informują o postępach wolontariusza.
3. W sytuacji zgłoszenia przez wolontariusza problemów we współpracy z korzystającym z pomocy, lider wolontariatu omawia je bezpośrednio z pracownikiem socjalnym, który wytypował osobę do korzystania z pomocy wolontariusza.
4. Lider wolontariatu sporządza sprawozdania ze spotkań, w czasie których omawiany jest przebieg współpracy wolontariuszy z osobami korzystającymi z pomocy.
5. Oryginały porozumień o wykonywaniu świadczeń wolontariackich przechowywane są w siedzibie MOPR w Piekarach Śląskich.

XII. Sprawozdawczość i ewaluacja.

Sprawozdanie z realizacji programu wolontariatu sporządza lider wolontariatu w styczniu za okres poprzedniego roku kalendarzowego na podstawie zgromadzonej dokumentacji, uwzględniając informacje o:

- liczbie osób objętych pomocą wolontariuszy,
- liczbie pozyskanych wolontariuszy do programu,
- liczbie zawartych porozumień z wolontariuszami,
- liczbie godzin świadczonych przez wolontariuszy.

Narzędziem ewaluacji mogą również być ankiety satysfakcji osób korzystających z wolontariatu, a także ankiety satysfakcji z wykonywanych obowiązków, sporządzane przez wolontariuszy.

XIII. Spis załączników

Załącznik nr 1	Regulamin świadczenia wolontariatu.
Załącznik nr 2	Kodeks etyczny Wolontariusza.
Załącznik nr 3	Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich.
Załącznik nr 4	Kwestionariusz dla kandydata na Wolontariusza.
Załącznik nr 5	Karta Wolontariusza.
Załącznik nr 6	Oświadczenie o zapoznaniu się z Standardami Ochrony Małoletnich.
Załącznik nr 7	Zgoda na przetwarzanie danych osobowych, w związku z art 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym.